

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

LA PLEBE
ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

■ Γράφει ο: Κώστας Γκιώνης

Η εποχή των τεράτων

Ενα 17χρονο κορίτσι προσπαθεί να περάσει τη Λεωφόρο Αθηνών, ένα αυτοκίνητο πέφτει επάνω της με φοβερή ταχύτητα, την εκσφενδονίζει στον αέρα και από τη δεξιά λωρίδα βρίσκεται στην αριστερή, πεσμένη στο οδόστρωμα. Το όχημα που τη χτύπησε συνέχισε με την ίδια ταχύτητα την πορεία του, σαν να μην συνέβη τίποτα! Επί 28 λεπτά το κορίτσι παραμένει στο ίδιο σημείο, άλλα δύο αυτοκίνητα τη χτυπάνε, όλα τα άλλα την παρακάμπουν λες και είναι σακούλα σκουπιδιών. Ευτυχώς το κορίτσι μέσα στην ατυχία της να ζει σ' αυτή τη χώρα, και παρά τα πολλαπλά τραύματά της, θα ζήσει χωρίς προβλήματα.

Η ελληνική κοινωνία εδώ και χρόνια βρίσκεται σε πλήρη αποκλίση, και το παράδειγμα του κοριτσιού το δείχνει περίτρανα. Πώς μπορεί να χαρακτηρίζεται άνθρωπος και να βλέπει ένα κοριτσάκι χτυπημένο στο οδόστρωμα, να φρενάρει και να κάνει όπισθεν για να το παρακάμψει, και να συνεχίσει την πορεία σου; Δεν το χωράει ανθρώπινο μυαλό. Είναι η ανάγλυφη απεικόνιση μιας κοινωνίας χωρίς καμία ενσυναίσθηση, παρηκμασμένη, ιδανική αυτόχειρας. Είναι η ίδια κοινωνία που σφουρίζει αδιάφορα βλέποντας μια κυβέρνηση-οικογένεια-επιχείρηση η οποία, έχοντας κατοχυρώσει εδώ και χρόνια το εμπορικό όνομα Ελλάς, έχει αμολήσει τα αρπακτικά-κοράκια-μπροστινούς να κάνουν πάρτι στην ενέργεια, τα καύσιμα, τα φάρμακα και τα τρόφιμα. Για να βουλώσει τα στόματα στο εσωτερικό του, γιατί μόνο αυτούς φοβάται (η αντιπολίτευση λειτουργεί σαν ντεκόρ «δημοκρατίας»), έχει κάνει ένα τέρας υπουργικό συμβούλιο 62 ατόμων, δηλαδή περίπου το 40% της κοινοβουλευτικής του ομάδας, που στην πορεία αυξάνεται με το κατάλληλο ροτέισον-ανασηματισμό. Και να σκεφτούμε ότι η Γερμανία των 84 εκατομμυρίων έχει μόλις 15 υπουργούς, η Γαλλία των 65,4 εκατομμυρίων έχει κι αυτή 15, η Ιταλία των 60,4 εκατομμυρίων έχει 25, η Τσεχία και η Πορτογαλία με πάνω κάτω τον ίδιο πληθυσμό με μας έχουν 17, και πάντως καμία χώρα δεν υπερβαίνει τους 30 υπουργούς που έχουν το Ηνωμένο Βασίλειο και η Σερβία!

Πλέον θεωρούν τους εαυτούς τους άτρωτους, γι' αυτό και βλέπουμε συμπεριφορές καμπίου από τον κολλητό της οικογένειας, να χαστουκίζει υπάλληλο αεροδρομίου και με το συνθησιμένο λούμπεν αλήτικο σιλ να λέει, ξέρεις ποιος είμαι εγώ; Σε οποιαδήποτε δυτική (ή και μη) βαρβαρία θα είχε εκπέσει του αξιωματός του και θα τον είχαν χάσει μέσα. Στην Ελλάδα πάει στην επιτροπή δεοντολογίας του κόμματος του, μπαίνει στο ψυγείο και επιστρέφει μετά από κάποια χρόνια αμόλυτος, με τη βοήθεια πάντα του εκλογικού σώματος που έχει μάθει να ξεχνάει.

Την εποχή που ζούμε την έχει περιγράψει ο Γκράμσι πολλά χρόνια πριν: Όταν το παλιό πεθαίνει και το καινούριο δεν μπορεί να γεννηθεί, είναι η εποχή των τεράτων!

Μνήμη Μάριου Χάκκα

(Μακρακώμη Φθιώτιδας 10/10/1931 - Νοσοκομείο Διαγνωστικό Πειραιά 5/7/1972)

■ του Γεώργιου Χάκκα*

*Ξημέρωμα 5/7/1972, γύρω στις 5 το πρωί (στη Μαρίκα):
- Πες τους να πάρουν το οξυγόνο, δεν χρειάζεται πια.*

Η φοβερή δεκαετία του 1940 καθορίζει την προσωπικότητα του νεαρού Μάριου Χάκκα. Η συνοικία επίσης στην οποία ανδρώθηκε, η Καισαριανή, τον θωρακίζει ως προς τον ιδεολογικό του σύμπαν. Το 1950, στα 19 του, για βιοποριστικούς λόγους, βρίσκεται στη Σχολή Σαμαρειτών του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού στη Γυάρο, όπου έρχεται σε επαφή με πολιτικούς κρατούμενους. Το 1951 πετυχαίνει στις εξετάσεις του ΟΤΕ, αλλά δεν προσλαμβάνεται λόγω έλλειψης του πιστοποιητικού κοινωνικών φρονημάτων. Το 1952 ξεκινά σπουδές στο Πάντειο, αλλά στις 30/4/1954 συλλαμβάνεται με τον ν. 509 και μένει 4 χρόνια στη φυλακή (1 στην Καλαμάτα και 3 στην Αίγινα).

«Μπήκα στη φυλακή με τη θέλησή μου. Ήταν τότε τα ηρωικά λεγόμενα χρόνια, συνέβαλαν ίσως και κάποιες οικογενειακές παραδόσεις». Μέσα στη φυλακή δεν ξέρω αν εφάρμοζε πιστά το τρίπτυχο «αγάπα το κελί σου, τρώγε το φαί σου, διάβαζε πολύ». Μόνο για το τελευταίο είμαι σίγουρος. Μελέτησε οικονομία, αγγλικά και γαλλικά, δοκίμασε κάποια δικά του πρώτα ποιήματα και διηγήματα, μέχρι και θεατρικό του Ιονέσκο μετέφρασε ο αθεόφοβος. Στις

30/4/1958 αποφυλακίζεται, στις 13/7/1958 στρατεύεται, μουλαράς στον Έβρο, μέχρι τις 6/5/1960. Τα έξι πολύτιμα, αλλά νομίζω όχι χαμένα χρόνια, περιορίζουν ασφυκτικά τις επαγγελματικές του προοπτικές και επιλογές, αλλά αποτελούν και το έναυσμα μιας συστηματικής στροφής στη συγγραφή. Το 1961 (7 Ιανουαρίου) παντρεύεται με την Μαρίκα Κουζινοπούλου, που θα σταθεί δίπλα του μέχρι το τέλος.

Δραστηριοποιείται στην ΕΔΑ, στον τομέα πολιτισμού, συμμετέχει στην ίδρυση της Φιλοπρόοδης Ένωσης Νέων (ΦΕΝ) στην Καισαριανή, είναι γραμματέας στον Ελληνοσοβιετικό Σύνδεσμο, το 1964 εκλέγεται δημοτικός σύμβουλος. Εμφανίζεται στα ελληνικά γράμματα το 1965 με την ποιητική συλλογή «Ομορφο καλοκαίρι» που εκδόθηκε με δικά του έξοδα και συνεισφορές φίλων, όπως και το επόμενο «Τυφεκιοφόρος του εχθρού» (1966):

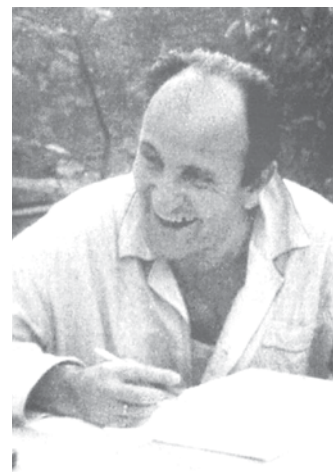
«Εμείς ξέραμε ότι το κτίριο ήτανε κούφιο / ότι οι διάδρομοι οδηγούσαν σε άλλους διαδρόμους / πως οι εξωτερικοί σίχοι είχαν την διαφάνεια σελοτέιπ / Εμείς ξέραμε πως οι ωραιοί κίονες στην πρόσοψη θα κατέρρεαν σύντομα / και κανείς δεν θα νοιαζόταν για το παιδί που χάθηκε στα ερείπια» [Στάθηκα στις δαιδαλώδεις πόλεις]

Ο «Μπιντές και άλλες ιστορίες» (1970), τα 3 θεατρικά του το 1971 και το «Κοινόβιο» (1972) είναι τα επόμενα έργα του. Μια ζωή γεμάτη σχήματα, ανθρώπους, συγγραφείς, διαβάσμα-

τα, εικόνες σε τάξη αλλά και συνειδητά απείθαρχη αταξία, φυσική αντίσταση έναντι της τήρησης κανονισμών, απέναντι σε ασφαλίτες, διευθυντές αστυνομίας, επιτελάρχες κάθε λογής αλλά και κομματικούς υπεύθυνους. Μια δικαιολογημένη αποστροφή σε εξουσίες κάθε μορφής, και εξουσιαστές κάθε είδους, για συνάξεις, για τις ατέλειωτες πληκτικές συνεδριάσεις οργάνων και δημοτικών συμβουλίων.

Δεν υπάρχει για τον Χάκκα τίποτα δεδομένο, τίποτα αταπόδεικτο, ιδιαίτερα μάλιστα για όσους από την Αριστερά επεφύλασσαν στον εαυτό τους το δικαίωμα σκέψης και κρίσης θέσεων, αποφάσεων, πολιτικών. Ένα αίσθημα προσήλωσης σε προσωπικές αρχές, και ελευθερία, είναι το δίπολο που συνέλαβε ως πρωταρχική αξία ανθρώπινης ζωής και αγώνα ο Χάκκας. Μια ελευθερία επιλογών που στερήθηκε από το ξεκίνημά του, ένας ασφυκτικός εναγκαλισμός ζωής και θανάτου. «Μ' αυτήν την εικόνα αρχίζει η ζωή μου: μια προσπάθεια για απελευθέρωση, φυσικά και η πληρωμή της».

«Μόλις στα τριάντα πέντε μπόρεσα να λυτρωθώ από την ανελευθερία, κι αυτό όχι πλήρως. Δεν είναι εύκολο να αποτινάξεις τον ζυγό του κόμματος. Πάντα ένιωθα να μου κρατάνε το χέρι. Κάθε φορά που πήγαινα να το τραβήξω, την πλήρωνα με τιμωρίες, επιπλήξεις, απομονώσεις, προσωρινές διαγραφές.» [Κοινόβιο]

Για το τέλος, ακούμε τον Στέφανο Μπεκατώρο (περιοδικό Αντί, τεύχος 77-78, Αύγουστος 1977):

«Με τον Χάκκα προαισθανόμαστε την άγρια εποχή που μας μέλλεται. Το πιο σπουδαίο, νιώθουμε ότι εάν θέλουμε να βρούμε κάποιο νόημα για να υπάρξουμε μέσα στον πλαδαρό και ομοιόμορφο χώρο της απάνθρωπης καταναλωτικής κοινωνίας μας, πέρα από οποιοδήποτε εξωτερικό στήριγμα που μπορεί να βρούμε -μια κάποια ιδέα, μια κάποια πίστη- είναι να κατορθώσουμε να βαστηχτούμε γερά πάνω στον εαυτό μας, να κρατήσουμε τον εαυτό μας με την ιδιαιτερότητά του, να σηκωθούμε πάνω απ' τα πράγματα, να σταθούμε και να βαδίσουμε με αξιοπρέπεια όπως μας είπε ο Χάκκας, "κατά ένα τρόπο που ποτέ άλλος άνθρωπος δεν στάθηκε ή δεν περπάτησε... μ' αυτό το σουλούπι και τούτη τη φάτσα μέσα στο χώρο"».

* Ανιψιός του Μάριου Χάκκα.

Κύριλλος Σαρρής,

1950-2024

Τον Κύριλλο Σαρρή, αν και γείτονα, τον γνώρισα σχετικά πρόσφατα, πριν από 10 περίπου χρόνια. Τον έμαθα ως προσωπικότητα που συνδύαζε το συναίσθημα του εικαστικού καλλιτέχνη, του μελετητή του Μαρσέλ Ντισάμπ, με εκδόσεις βιβλίων, με την αγάπη

του για τα βάζα των ανθρώπων και την προσπάθεια του, να τα απαλύνει από την σκοπιά του γιατρού που τηρεί τον νόμο του Ιπποκράτη. Στις κυριακάτικες συναντήσεις στο καφέ εκτίμησα το ήθος του, το πηγαίο χιούμορ του, τον βαθύ πολιτικό του λόγο, την ικανότητα να κρίνει εύστοχα τις καταστάσεις. Οι συζητήσεις μας με αφορμή την επικαιρότητα ή τα άρθρα της εφημερίδας του *Δρόμου*

ήταν για μένα σεμινάριο πολιτικής επιμόρφωσης.

Το στοιχείο όμως που πραγματικά με έκανε να τον αγαπήσω περισσότερο ήταν το πάθος του για την πατρίδα του, την Κύπρο και τον Ελληνισμό. Γεννημένος στη Λευκωσία (το σπίτι του είναι στη πράσινη γραμμή) έζησε και πόνεσε από την εισβολή και τα γεγονότα του 1974. Άπειρες εξιστορήσεις της εποχής εκείνης, που θάβονται μαζί

με την παραποίηση της ιστορίας που γίνεται σήμερα.

Όπως είπε στην κηδεία ο καθηγητής Πασχάλης Κιτρομυλίδης, ίσως έφυγε, για να μην ζήσει το κλείσιμο των 50 χρόνων της κατάκτησης του τόπου του και την αδιαφορία του σημερινού πολιτικού συστήματος για την κατοχή από τους Τούρκους. Μόνο που η μνήμη είναι σταβιστική και δεν χάνεται ποτέ.

Βαγγέλης Δάνος